



माध्यमिक शिक्षा मण्डल, मध्यप्रदेश, भोपाल

20 पृष्ठीय

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे ↓

परीक्षा का विषय	विषय कोड	परीक्षा का माध्यम
संस्कृत	5 : 1 : 2	हिन्दी
पुस्तिका का क्रमांक		
219-		5942634
परीक्षार्थी का रोल नम्बर		
1 9 2 4 6 0 6 1 0		
परीक्षार्थी का नाम		
एक नौ दो चार छः शून्य छः एक शून्य		

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे

उदाहरणार्थ

1	1	2	4	3	9	5	6	8
एक	एक	दो	चार	तीन	नौ	पाच	छः	आठ

केन्द्राध्यक्ष/सहायक केन्द्राध्यक्ष एवं परीक्षक द्वारा भरा जावे

क :- पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या अंकों में शब्दों में

ख :- परीक्षार्थी का कक्ष क्रमांक

ग :- परीक्षा का दिनांक

परीक्षा का नाम एवं परीक्षा केन्द्र क्रमांक की मुद्रा

H.S. केन्द्र क्रमांक 242013

पर्यवेक्षक का नाम एवं हस्ताक्षर	केन्द्राध्यक्ष/सहायक केन्द्राध्यक्ष के हस्ताक्षर
P. P. Mishra	Pandey

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे ↓

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे

प्रमाणित किया जाता है कि मूल्यांकन के समय पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या उपरोक्तानुसार सही पाई होलो क्राफ्ट स्टीकर क्षतिग्रस्त नहीं पाया गया तथा अन्दर के पृष्ठों के अनुरूप मुख्य पृष्ठ पर अंकों की प्रविष्टि एवं अंकों का योग सही है।

निर्धारित मुद्रा : नाम, पदनाम, मोबाईल नम्बर, परीक्षक क्रमांक एवं पदांकित संस्था के नाम की मुद्रा लगाएं।

उप मुख्य परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा : परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा

K.P. Bisen (V.A.)
G.H.S.S.G.
V.No. - 781511

आशा शरणागत (अध्यापक)
शा.उ.ना.वि.भानेगौव
V.No.-781512

केवल परीक्षक द्वारा भरा जावे।

प्रश्न क्रमांक के सम्मुख प्राप्तांकों की प्रविष्टि करें।

प्रश्न क्रमांक	पृष्ठ क्रमांक	प्राप्तांक (अंकों में)
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		
28		

Laser/Inkjet/Printer Labels A-4ST-16

de/mol.

2



योग पूर्व पृष्ठ

+



पृष्ठ 2 के अंक



प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. (1) का उत्तर -

- (क) गुण सन्धिः ✓
- (ख) चित् + आनन्दः ✓
- (ग) राम + औदार्यम् ✓
- (घ) सौऽस्ति ✓
- (ङ) अपि ✓

प्रश्न क्र. (2) का उत्तर -

- (क) अव्ययीभावः ✓
- (ख) त्रिभुवनम् ✓
- (ग) कृषाम् आश्रितः ✓
- (घ) प्र ✓
- (ङ) असि ✓

3

$$\boxed{\quad} + \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$$

योग पृष्ठ क पृष्ठ क अंक अष्टाशु



प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (3) का उत्तर-

- (क) याच ✓
- (ख) लृट् लकारः ✓
- (ग) एकवचनम् ✓
- (घ) उत्तम पुरुषः ✓
- (ङ.) एव ✓

B
S
E

प्रश्न क्रमांक (4) का उत्तर-

- (क) मतुप ✓
- (ख) आदाय ✓
- (ग) तुमुन् ✓
- (घ) दरनीयम् ✓
- (ङ.) शिष्टाः ✓

900-900-9000

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (5) का उत्तर -

(क) श्रेष्ठः ✓

(ख) मनः ✓

(ग) साधकं ✓

(घ) धरणी ✓

(ङ.) माता ✓

प्रश्न क्रमांक (6) का उत्तर -

(क) दयानन्दः चिरोपेक्षितवेदानां प्रचारमकरोत्।

(घ) विदिशामध्ये लीहाङ्गी नाम स्मारको वर्तते।

(ङ.) सर्वप्राचीना भाषा संस्कृतभाषा अस्ति।



अंक =

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (7) का उत्तर-

(क) राम - पञ्चमी विभक्तिः-

रामात् , रामभ्याम् , रामेभ्यः

~~(ख) साधु - प्रथमा विभक्तिः~~

~~साधुः , साधू , साधवः~~

B
S
E

प्रश्न क्रमांक (8) का उत्तर (अथवा)

'कविभिः'

विभक्तिं - तृतीया विभक्तिः

वचनं - बहुवचनम्

6

नाम पूर्व पृष्ठ

+

२०० क अक



प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (9) का उत्तर (ख)

~~(क) (i) वरुणदेवः वृष्टिं वर्षति।~~

~~(ख) (ii) वृक्षस्य आधारभूता भूमाता अस्ति।~~

~~(ग) (iii) सूर्यदेवः प्रकाशं प्रयच्छति।~~

(iv) वरुणदेवः, सूर्यदेवः, भूमाता,
वायुः परोपकारिणः।

(v) 'वर्तते' →
धातुः = 'वृत्'

B
S
E

7

$$\boxed{3} + \boxed{4} = \boxed{7}$$

3 के अंक



प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (9) का उत्तर (ग)

- (i) सरलसंस्कृतमेव ~~भारतस्य~~ राष्ट्रभाषा
भवेत्।
- (ii) भारतस्य प्रथमराष्ट्रपतिः डॉ.
राजेन्द्रप्रसादः आसीत्।
- (iii) प्रसिद्धाः नायकाः संस्कृतस्य प्रशंसां
कृतवन्तः।
- (iv) संस्कृत साहित्यं मानवजातेः कृते
अमूल्यधनम् अस्ति।
- (v) 'कथितवान्' →

प्रकृति = 'कथ्'
प्रत्यय = 'तवतु'

B
S
E



प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (10) का उत्तर (क)

(i) कार्यं मनसा चिन्तितम् ।

(ii) मनसा चिन्तितं कार्यं वाचा
न प्रकाशयेत् ।

(iii) गूढं मन्त्रेण रक्षयेत् ।

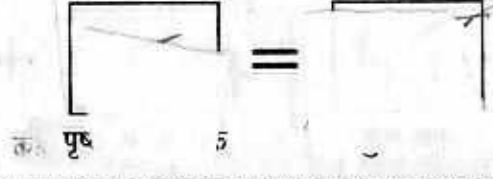
(iv) गूढं मन्त्रेण रक्षयेत् कार्ये
चाऽपि नियोजयेत् ।

(v) 'रक्षयेत्' →
धातुः = 'रक्ष'

लकारः = विधिलङ् लकारः

B
S
E

9



प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (10) का उत्तर (ख)

- (i) भूतानि दानेन वशीभवन्ति ।
- (ii) दानेन वैराण्यपि न्नाशम् यान्ति ।
- (iii) दानैः परीडपि बन्धुत्वमुपैति ।
- (iv) दानं सर्वव्यसनानि हन्ति ।
- (v) परीडपि ।

सन्धिविच्छेदं - परः न अपि

सन्धिनाम - विसर्ग-सन्धिः

B
S
E

10

योग पूर्व पृ

+

पृष्ठ 10 क अक

=



प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (11) का उत्तर-

(क)

(ख)

(i)

वाग्भूषणम्

-

भूषणम्

(ii)

मनः ज्योतिषाम्

-

एकं ज्योतिः

(iii)

जर्जरम्

-

शरीरम्

(iv)

नानृतम्

-

ब्रूयात् ।

S
E

प्रश्न क्रमांक (12) का उत्तर-

(क) आम्

(ख) न

(ग) न

(घ) आम्

11

योग पूर्व पृष्ठ

\pm [] =

पृष्ठ .1 के अंक

कुल



प्रश्न क्र.

पृष्ठ

प्रश्न क्रमांक (13) का उत्तर-

- (i) वाग्भूषणम्
- (ii) मार्कण्डेयस्य
- (iii) व्याधिनिः (v) रामनाथपुरे
- (iv) उपज्वलकः

प्रश्न क्र. (16) का उत्तर-

- (i) भवान् कुत्र गच्छति ?
- (ii) श्री रामाय नमः ।
- (iii) सैनिकः अश्वात् पतति ।
- (iv) गङ्गा हिमालयात् प्रभवति ।
- (v) वृक्षात् पत्राणि पतन्ति ।



प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (14) का उत्तर-

सुभाषित क्र. (1) -

गङ्गा पापं शशी तापं दैन्यं कल्पतरुस्तथा ।
पापं तापं च दैन्यं च धनन्ति सन्ती महारायाः ॥

सुभाषित क्र. (2)

गुणाः कुर्वन्ति दूतत्वं दूरेऽपि वसतां सताम् ।
केतकीगन्धमाघ्राय स्वयमायान्ति षट्पदाः ॥

B

S

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (15) का उत्तर -

अवकाशार्थी प्रार्थनापत्रम्

श्रीमन्तः प्राचार्यमहोदयाः,
शासकीय-उत्कृष्ट-उच्चतर-माध्यमिकविद्यालयः
झिण्डनगरम्, मध्यप्रदेशः

विषयः - अवकाशार्थी प्रार्थनापत्रम् ।

श्रीमन्तः,

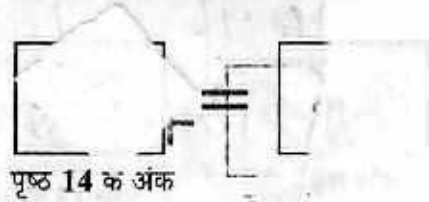
सेवायां सविनयं निवेदनम् इदं यद्
अहम् अद्य अकस्माद् ज्वरपीडितः अस्मि।
अत एव विद्यालयम् आगन्तुं सर्वथा असमर्थः
अस्मि। कृपया ~~सन्वदिवसानां~~ (पञ्चदिनाङ्कतः -
नव-दिनाङ्क - पर्यन्तम्) अवकाशं यच्छन्तु इति।
सविनयं प्रार्थयामि।

दिनाङ्कः 1/03/2019

भवदीयः शिष्यः

यजुषः

कक्षा - दरामी 'अ' वर्गः



प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (17) का उत्तर-

क्यानुसारेण क्रम-संयोजनं -

- (क) गङ्गतीरे मार्कण्डेयः नाम कश्चन् मुनिः वसति स्म।
- (ख) वासुदेवः तस्य प्रिय शिष्यः आसीत्।
- (ग) किञ्चिदग्रे गतः वासुदेवः कञ्चित देवालयम् अपश्यत्।
- (घ) शिष्यः अनन्तरं रामनाथपुरं प्रति प्रस्थितवान्।
- (ङ) ततः वासुदेवः रामनाथपुरं प्राप्य रामदेवस्य गृहम् अगच्छत्।

B
S
F

15

२

पृष्ठ 10



प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (18) का उत्तर-

(क)

(i) धर्मस्य प्रथमं साधनं शरीरम् अस्ति।

(ii) परिवृद्धम् उदरं व्यायामेन सङ्कोचं गच्छति।

(iii) अस्य गद्यांशस्य समुचितं शीर्षकं -
"व्यायामस्य लाभाः" इति।

(iv) व्यायामेन शुद्धरक्तसञ्चारः भवति।

(v) "कीडपि" पदस्य सन्धिबिच्छेदः -

कः + अपि

B
S
E



प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (19) का उत्तर (1)

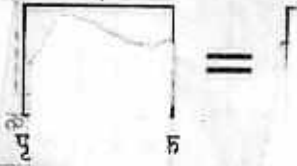
संस्कृतभाषायाः महत्त्वम्

संस्कृतभाषा विरवस्य सर्वासु भाषासु प्राचीनतमा सर्वोत्तमसाहित्यसंयुक्ता चास्ति। संस्कृता परिशुद्धा व्याकरणसम्बन्धिदोषादिरहिता संस्कृतभाषेति निगद्यते। प्राचीने समये एषैव भाषा सर्वसाधारणा आसीत्। सर्वे जनाः संस्कृतभाषाम् एव वदन्ति स्म। एषा एव अस्माकं पूर्वजानाम् आर्याणां सुलभा, रोमना, गारिमामयी च वाणी। संस्कृतभाषायामैव विश्वसाहित्यस्य सर्वप्राचीनग्रन्थाः चत्वारो वेदाः सन्ति येषां महत्त्वमद्यापि सर्वोपरि वर्तते। भास - कालिदास - अरवधोष - भवभूति - दण्डि - सुबन्धु - बाण - जयदेव प्रभृतयो महाकवयो नाटककाराश्च संस्कृतभाषायाः एव। जीवनस्य सर्वसंस्कारेषु संस्कृतस्य प्रयोगः भवति।

अधुनाऽपि सङ्गणकस्य कृते संस्कृत-भाषा अति उपयुक्ता अस्ति। संस्कृतभाषैव भारतस्य प्राणभूता भाषा अस्ति राष्ट्रस्य ऐक्यं च साधयति। भारतीयगौरवस्य रक्षणाय एतस्याः प्रसारः सर्वैरेव कर्तव्यः। अत एव उच्यते - संस्कृतिः संस्कृताश्रिता।

भारतस्य प्रथमः राष्ट्रपतिः डॉ. राजेन्द्रप्रसादः कथितवान् यत् "संस्कृतसाहित्यं न केवलं भारतस्य कृते अपितु मानवजातेः कृते अमूल्यधनम् अस्ति।"

17



प्रश्न क्र.

श्रीमाता संस्कृतविषये उक्तवान् यत् -
“संस्कृतमेव राष्ट्रभाषाभित्तुम् अर्हति”

B
S
E